

elektronická

KAPITÁNSKÁ POŠTA

metodický a informační zpravodaj HKVS

číslo 3 - březen 2010

Téma

**Před vodáckou sezonou:
opravy a bezpečnost**

Kapitánky a kapitáni!

Pohled z okna nenaznačuje, že by probíhalo globální oteplování. Sněhu je nejen na horách, ale i na ulicích dva až tři hadaděje, obce se přou se zákonodárci o tom, kdo má uklízet chodníky, zdravotnické ambulance odvázejí děti i dospělé s nalomenýma nohama nebo kusy ledu na hlavě či za krkem. Elektronické brány na silnicích zbytečně informují, že se při teplotách pod nulou na vozovce tvoří led, silničářům dochází posypová sůl. Do toho je sem tam nějaký ten kamion napříč, nějaké to auto řízené nerozvážlivcem v příkopě nebo omotané kolem stromu. Přesto letos statistiky uvádějí nejmenší úmrtnost na silnicích v daném období – asi si rozvážlivci dávají větší pozor, nebo nevyjíždějí. Sněhu je dost a rosničky slibují, že ještě případně, na Baltu ledoborce ani nestačí vyprošťovat zamrzlé trajekty. Tak jaképak oteplování?

Nu, ono je to složitější. Ten sníh prý vzniká velkou vlhkostí vzduchu způsobenou táním a vypařováním grónského ledu, ten vzduch se ochlazuje odebíraným teplem při tání, ten Balt je uzavřené moře, kam se nedostane ani cancourek Golského proudu. Hladina moří stoupá a možná, že není daleko doba, kdy se v nějaké podobě uskuteční závěr Války s mlouky Karla Čapka. Pan Povondra při něm spatřil ve Vltavě obřího mloka, známku toho, že záplavy se netýkají jen Nizozemců, Japonců, Filipínců a jiných obyvatel světových pobřeží.

Možná, že zatím vodní skauti ještě nebudou nasazováni ve spolupráci s integrovaným záchranným systémem, možná to přijde později. Možná, že se zatím jen těšíme na splutí jarních řek a říček rozvodněných táním velkého množství sněhu.

To někdo přiběhne a vykřikne: „Na Kocábě (Vošmendě, Kamenici, Jevišovce, ...) to teče!“

A teď se ukáže, zda jsme připraveni. Nejen tak, že jsme opravili rýhy a trhliny v lodích, opravili sedačky a svařili prasklou konstrukci na vleku. Také tak, že jsme na zimu dobře uložili rafty, aby v přehybech a u ventilů nezteřela guma, zda včas kontrolujeme hlavice pádel, zda máme plovací vesty s opravdu všemi upínacími popruhy a neokousané od myšek, zda máme ke každé lodi dostatečně kvalitní vázací šňůru, vylévačku a házecí pytlík.

Ještě důležitější je uvědomit si, zda opravdu umíme číst vodu a nevystavovat se riziku, zda jsme připravili nováčky a vlčata na okamžité reakce, zda nepošleme na vodu skupinu jen s jediným člověkem schopným řešit nenačekané situace.

Pohled z okna naznačuje, že by naše řeky letos měly mít dostatek vody. Mějme ji rádi, ale nepodceňujme její nebezpečí. Nezanedbávejme vodáckou přípravu na suchu, ve které je péče o materiál tou menší složkou. Buďme rozvážlivci jako ti zimní šoféři ze statistik. Vyjedme raději později než naposledy.

Váš Vezír =V=

Obsah čísla:

téma:
opravy lodí **2**

téma:
bezpečnost **5**

narozeniny
sestry Vlasty **10**

Eurosea 10 **16**

skautské
jachtění **19**

přílohy **22**

Než nám náš laskavý vodácký Bůh otevře vodstvo

Je konec února a sníh už konečně mizí z polí a luk a my, jako lidé, kteří mají rádi tekoucí vodu a vodní pláně rybníků, jezer a přehrad se těšíme na jaro. Konečně se můžeme dostat do našich loděnic, kde naše krasavice, ať už dřevěné, nebo laminátové, přes zimu odpočívaly.

Ať se jedná o plachetnici, pramici, nebo kánoe je před sezónou potřeba prohlédnout, zda neutrpěly vadu na kráse v podobě prasklin, kudy by se mohla dostat voda do

podpalubí, špatného kování, či opotřebovaného lanoví. U plachetnic je vhodné rozprostřít plachty a zjistit, zda si v nich šedivé myšky neudělaly pelíšek a od hladu díry. Zkontrolovat všechny výtahy, spouště, vázací lana, veškeré šrouby, šroubečky, šeklíky, očka, záseky, svorky prostě cokoliv, co by nám mohlo znepříjemnit zážitek, až se opětovně spustíme na vodu. Mnohokrát říkáme: „...ono to vydrží, ...“ ale vůbec to nemusí být pravda.

Malá prasklinka na pádle ze dřeva, záběr a... a nevěřicně koukáme na kus dřívku, co nám v ruce zbyl. Nic nenecháme na později. Ještě chvíli nám počasí dává šanci na údržbu našeho materiálu. Využijme jí, ať se můžeme radovat z otevřené vody a ne díry v lodi nebo zmáčeného lodníka a zvolání: „Muž přes palubu!“

Stopař

Pár rad pro vodní krysy, jak na opravy

Před začátkem sezony přinášíme pár základních rad a tipů, jak na opravy vad a jak se jich pro příště maximálně vyvarovat.

OPRAVA TRUPU A PALUB ZE SKELNÝCH VLÁKEN

Drobné zuby a rány na povrchu trupu jsou kosmetickým problémem, který je možno na pravit za použití epoxidu. Pokud jde rána přes loď, postupujeme následovně:

- opravené místo pečlivě omyjeme a usušíme
- odstraníme poškozený materiál, zarovnáme hrany
- položíme skelné vlákno a pryskyřici do výše asi 2 mm pod úroveň konečného povrchu
- nanese epoxid ve dvou nebo třech vrstvách, až je nad úroveň výsledného povrchu
- zarovnáme a zbrousíme epoxid suchým a mokřým smirkovým papírem
- poslední vrstvu epoxidu nanese překrytím větší plochy, než je plocha opravená a vše zbrousíme a zarovnáme do výsledného povrchu

FOTO MILAN NEMEC - STOPAŘ

Nejčastější povrchové vady čekající na jaro

PĚČE O PLACHTY

Přímé sluneční paprsky jsou největším nepřítelem plachet. Plachty musí být uskladněny mimo přímé slunce a také mimo zdroje tepla. Vyklepávání plachet (fletování v silném větru) ničí jejich materiál. Nikdy nesaňte plachty tak, že je necháte fletovat na stěži jako vlnku. Sušte je tam, kde se budou pohybovat minimálně.

Snažte se zabránit fletování kosatky, když spouštíte loď na vodu, nebo čekáte-li na start. Pokud nechcete jet vpřed, je lepší ji přetáhnout do návětrí a brzdit s ní. Naučte se jak rychle a efektivně přetáhnout kosatku při obratu.

ROZTRŽENÍ PLACHTY A OPRAVY

Malé trhliny je možné dočasně přelepit speciální páskou, ale měli byste je nechat profesionálně opravit. Pokud se převrátíte, pokuste se zamezit pádu do plachty. Nemůžete-li se pádu vyhnout, snažte se alespoň do plachty neskákat nohama nebo hlavou.

SUŠENÍ

Plachty vždy před uklizením usušte a nikdy je nenechávejte mokré v obalu. Po čase by se totiž ve vlhkém prostředí projevila plíseň, kterou lze pak jen obtížně odstranit.

KONTROLA ROHŮ

Horní a dolní rohy plachty jsou vystaveny velkému namáhání.

Než plachty sbalíte, zkontrolujte, zda jsou vyztužené a oka v pořádku. Jestliže tomu tak není, zašlete plachty k opravě.

UVOLNĚNÍ SPÍR

Než plachty uklidíte, uvolněte napětí v průběžných spírácích. Zkontrolujte kapsy spír, zda není potřeba poslat plachty na opravu nebo vyztužení kapes.

ROLOVÁNÍ PLACHTY

Nikdy necpěte plachty do pytle. Tradičním způsobem uskladnění dakronových plachet je jejich poskládání od dolního lemu k hlavě, kdy ohyby procházejí od návětrného k závětrnému lemu. Nikdy plachty neskládáme podle stejných ohybů, protože ty by se na plachtě projevily nastálo. Máte-li správný obal, je srolování do válce nejlepším způsobem pro uložení dakronové plachty. Plachtu také můžeme navinout na ráhno nebo na plastovou trubku. Kosatku rolujeme podle lanka v předním lemu. Začínáme od hlavy.

VÝROBA PLOUTVE A JEJÍ LAMINOVÁNÍ

Dřevěnou ploutev vyrábíme nejčastěji z vodovzdorné překližky, u nás nejčastěji ze smrkové. Gabonové dřevo, které je na výrobu dílů na loď nejlepší, se ale špatně shání.

Lepidlo, kterým budeme lepit je ChS Epoxy 1200, které se míchá

v poměru 100 : 65, což znamená, že na 1 dl epoxidu dáme 6,5 ml tvrdidla P1. Teplota, při které budeme míchat výsledné lepidlo, nesmí klesnout pod 15 °C – reakce nechce probíhat. Do nádoby odebereme potřebné množství lepidla, ale nikdy více než budeme na danou operaci potřebovat. Je lepší pracovat s menším množstvím, aby došlo k jeho důkladnému promíchání. Osvědčilo se používat injekční stříkačku na tvrdidlo, z důvodu přesného odměřování kapaliny a také z hlediska bezpečnosti, aby nedošlo k poleptání pokožky. Nezapomeňte taky na brýle na ochranu očí. Lepidlo mícháme do okamžiku, až nám bubliny vzduchu zmizí v epoxidu. Před daným nanášením nebo lepením necháme lepidlo asi 10–15 minut odpočinout, z důvodu uvolnění zbytku bublin. Ve výsledné práci nebudete mít v lepidle dírky. Při nízké teplotě si můžeme pomoci také tím, že zahřejeme epoxid před smícháním s tvrdidlem. Díky nízké viskozitě se nám skvěle podaří rozmíchat výsledný roztok, takže lepidlo hodně teče. Ale pozor! Díky ohřátí lepidla dojde k urychlení chemické reakce, a proto nám dané lepidlo rychle tuhne. Takže nesmíme míchat velké množství. Někdy je méně více.

Z ChS Epoxy můžeme taky udělat tmel na vyplnění opravovaných míst. Do vyrobeného lepidla můžeme přidat jemné piliny dřeva daného odstínu jako je opravovaná věc (na opravu pramice P 550 použijeme dětský pudr, který dovnitř vmícháme). Když už lepidlo tvrdne, můžeme použít na srovnání povrchu líh, který se nelepí na ruce a my si ušetříme práci při broušení.

Kontaktní laminace, nazývaná též technologie ručního kladení, je neznámější a také nejpoužívanější metodou výroby laminátů. Kontaktní laminace nám umožňuje dosáhnout u hotového výrobku kvalitního vnějšího povrchu. Skleněné vlákno mívá buď formu ro-

hože, nebo formu tkaniny o různé tloušťce skleněného vlákna. Rozlišení tloušťky tkaniny (kterou je dána i její pevnost) je provedeno údajem hmotnosti na 1 m². Pro laminování používáme tkaniny s hmotností: 100 nebo 120 g/m², 200 g/m², 350 g/m², 500 nebo 600 g/m². Pro tmelení povrchu laminátu a pro lepení laminovaných dílů používáme polyesterový tmel.

Pokládání skelného laminátu je celkem nelehká věc, kterou doporučuji vykonávat ve dvou lidech. Před laminováním si nachystáme na rovnou plochu laminát tak, aby nedošlo k poškození rohože. Kříže laminovací rohože nesmí být rozjeté, nejen z estetického hlediska, ale hlavně z hlediska pevnosti daného spoje. Na připravený povrch dřeva, na který budeme pokládat laminát, nanese stejnou vrstvu epoxidu. Musí být tak tenká, aby nedošlo k prosáknutí rohože. Připravený laminát musí mít přesahy z důvodu lepšího uchopení a následného jemného vyhlazení. Dvojice uchopí laminátovou rohož a stejnoměrně ji položí na daný materiál tak, aby nedošlo k jejímu pokrčení. Dáváme pozor, aby se nám neposunuly kříže laminátu.

Po dokonalém dolehnutí uchopíme plastovou stěrku z novoduru (mně se osvědčila plastová stěrka na skla auta, ale to záleží na vás, s čím se vám lépe bude dělat. Jsou vhodné i plastové karty z bankomatu...) a pohybem od středu ke kraji vyhlazujeme laminátovou rohož. Laminát je vytvrzen za 24 hodin. Po dokonalém proimpregnování klademe další vrstvu laminátu - obvykle klademe dvě až tři vrstvy. Okraje laminátu na konec začistíme a obrousíme smirkovým papírem.

Znovu připomínáme, že každá podmínovaná vrstva musí být dobře vytmelena epoxidovým nebo polyesterovým tmelem a opatřena vhodnou nátěrovou hmotou.

Stopař

FOTO MILAN NĚMEC - STOPAŘ

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- > Zizius, Zdeněk: *Rekreační plavidla: stavba, opravy a plavba*. SNTL, Praha 1991.
- > Vrana, Ivan: *Jachting*. Olympia, Praha 1990.
- > Evans, Jeremy: *Jachting: Praktická příručka*. Rebo, Čestlice 2003.

Bezpečnost, prevence, záchrana

Krizovým situacím je nutno předcházet, prevence je vždy lepší než řešení následků.

ZÁSADY PŘI PŘÍPRAVĚ VODÁCKÉ AKCE

Základní věcí při přípravě akce je správné odhadnutí schopností celé skupiny - jako vodní skauti máme výhodu díky tomu, že s dětmi v oddílech celoročně pracujeme, a tedy máme možnost je poměrně dobře poznat. Dále je nutné zajistit schopného vůdce celé akce s příslušnou vodáckou kvalifikací (kapitánská zkouška, průvodce vodní turistiky, cvičitel vodní turistiky) a další vedoucí s již možnou nižší vodáckou kvalifikací (instruktor vodní turistiky, zkouška vodáckého minimima). Obecně platí, že na čtyři lodě má být jeden vedoucí. Teprve při znalosti schopností všech účastníků i lektora je možné přistoupit k dalšímu kroku, a to výběru vhodné řeky ke splutí.

Před definitivním rozhodnutím si zjistíte dostatek informací, zvažte dobu akce, délku a náročnost úseků vzhledem k vodáckým zkušenostem vaší skupiny, obtížnosti řeky a typu akce (výuková akce, relaxace, ...). Úměrně k náročnosti zvoleného úseku je nutné zajistit kvalitní vodácké vybavení.

Před samotnou akcí je pak nutné provést bezpečnostní školení všech účastníků se zaměřením na vodáckou výstroj, techniku pádlování, taktiku jízdy a techniku sebezáchrany a záchrany osob i materiálu. Mít s sebou na akci člověka

školeného v první pomoci snad netřeba zdůrazňovat.

Před vyplutím zkontroluje aktuální stav vody a sjízdnost řeky, nejlépe je k tomu využít například internetové stránky raft.cz a dále předpověď počasí na následující

NA CO MYSLET PŘI PLÁNOVÁNÍ VODÁCKÉ AKCE

- zvážení vodáckých schopností účastníků - začátečníci, mírně pokročilí, pokročilí;
- typ akce - sjezd řeky, výuková akce, ...;
- stanovení doby akce;
- volba typu lodí - otevřené či uzavřené lodě;
- volba obtížnosti řeky, volba řeky (WWI, WWII, ...);
- volba ochranných prostředků - vesty (helmy, neoprenový oblek);
- tvorba denního programu - sjížděné úseky, nástupní a výstupní místa, doprava, volba tábořišť, časový harmonogram;
- tvorba náhradního programu - prohlídka města, koupání, pěší turistika.

ci dny. Důkladnou přípravou tak zajistíte, že plánovaný tok k sjetí je za daných podmínek už sjízdný a nebo ještě sjízdný. Klíčovými veličinami zde pak jsou aktuální a předpovídaný průtok a spád toku, se kterými se mění obtížnost toku.

Než vyrazíte na vodu, je vždy třeba se řádně připravit a překontro-

lovat materiál. Zkontrolujte stav lodí, pádel, ochranných a záchranných prostředků. Nezapomeňte vzít s sebou i náhradní vybavení – pádla, vesty a další ochranné prostředky, v případě nenadále situace je jistě oceníte.

Během plavby neriskujte, dodržujte bezpečnostní pravidla, nebezpečným místům se snažte vyhnout, případně si je před splutím předem prohlédněte a případně zajistěte záchranu ze břehu. Napadané a naplavené stromy v řece pak mohou být po vydatném dešti či bouři velmi nebezpečné. Nepřepínejte síly své ani dětí, odpočinek je důležitý – k putování po řece neodmyslitelně patří i prohlídka jejího okolí a návštěva zajímavých míst poblíž, stejně jako dětmi oblíbené koupání.

KLASIFIKACE ŘEK A JEJICH MOŽNÁ NEBEZPEČÍ

Vodní toky jsou klasifikovány do několika stupňů. Každý vodák by měl volit takovou obtížnost řeky, která odpovídá jeho schopnostem. V případě skupiny se z pochopitelných důvodů řídíme nejslabšími vodáky. Stupeň obtížnosti dané řeky naleznete vždy v kilometrůžce.

Nejčastěji používaná klasifikace řek je tzv. alpské hodnocení. Kompletní přehled naleznete v tabulce na další straně. Základní dělení je do dvou částí: klidné až mírně proudící řeky bývají označovány písmeny ZW (možné další dílčí dělení s označením ZWA, ZWB, ZWC), rychle tekoucí až divoké řeky pís-

Stupeň obtížnosti	Charakter toku	Nároky na vodáka	Doporučené vybavení
ZW	Klidný, mírně proudící tok bez překážek a peřejí.	Základní znalost ovládnutí lodě, loď zajištěná proti potopení.	Děti a neplavci vesty.
WW I	Lehký tok s občasnými peřejemi.	Znalost ovládnutí lodě, loď zajištěná proti potopení. Znalost sebezáchrany.	Vhodná vesta a helma.
WW II	Řeka s peřejemi a vlnami, dobře čitelné a viditelné, úzké toky s rychlejším proudem.	Dobrá znalost ovládnutí lodí, umění rychle zastavit, trénovanost a zkušenosti. Vhodné lodi zajištěné proti potopení, vhodné uzavřené nebo samovylévací lodě. Znalost sebezáchrany, znalost záchrany jiných.	Vesta a helma.
WW III	Těžký tok s nepravidelnými vlnami a občasným válcem, někdy zablokované, nečekané překážky.	Velmi dobrá znalost ovládnutí lodě a taktiky jízdy na rychlé a divoké vodě, uzavřené lodě nebo rafty, znalost sebezáchrany a záchrany jiných.	Vesta, helma, neopren, záchranné vybavení.
WW IV	Velmi těžký tok s velkými peřejemi, válce, silná rozhraní, návaly vody, zablokované s úzkými průjezdy a stupni.	Vše jako WW III, velmi dobré znalosti záchrany, psychická odolnost a trénovanost, rychlá rozhodnutí, úsek předem prohlédnout.	Vesta, helma, neopren, záchranné vybavení.
WW V	Extrémně těžký tok, velmi zablokované a nepřehledné, neustálé peřeje s málo místy na zastavení, vysoké kaskády a stupně, rychlý proud.	Velmi rychlá rozhodnutí pod psychickým tlakem, velká zkušenost, velmi dobře seštrhané skupinky s praxí v záchranech a velmi dobrým vybavením.	Vesta, helma, neopren, záchranné vybavení.
WW VI	Hranice sjízdnosti, kdy tok může být sjízdný v kombinaci s vhodným stavem vody a dalšími podmínkami.	Jako u WW V.	Jako u WW V.

meny WW a římskou číslicí: označení WW I je pro poměrně lehce sjízdné toky, označení WW VI pak označuje tok na hranici sjízdnosti.

ZÁCHRANNÉ PROSTŘEDKY

Všechny pomůcky, které lze využít při záchranech, patří mezi záchranné prostředky. Při vodáckých akcích na všech vodních tocích bez ohledu na klasifikaci vody se vám mohou hodit:

- házečí pytlík (házečka) – lano, které je určeno k rychlému použití při záchranech, měla by být přítomna v každé lodi;
- nůž – je důležitý všude tam, kde se používá lano;
- karabina – slouží k rychlému uchycení lana (či házečky) nebo uchycení materiálu v lodi;
- hopšnára – pružné lano, které je uchyceno k vestě s bezpečnostním popruhem, slouží k záchrane osob i materiálu, ve větší míře používána kajakáři, bez znalostí jejího používání je vhodné ji raději

nepoužívat;

- píšťalka – slouží pro komunikaci i bez přímé viditelnosti;
- lékárna – měla by být v každé skupině lodí;
- mobilní telefon – pro případné přivolání pomoci (záchranné služby).

Při sjezdu těžšího terénu je do skupiny vhodné vzít s sebou lana, karabiny, kladky, smyčky, sedáky a velkou lékárnu.

Dnes nejpoužívanějším záchranným prostředkem je **házečí pytlík**, tzv. **házečka**. Házečka je plovoucí lano z polypropylenu o průměru 10 – 12 mm a délce 10 až 20 m, výjimečně i delší. Lano je v pytlíku z tkaniny výrazné barvy s kouskem pěny - díky tomu lano a pytlík plave na hladině a je dobře vidět. Na konci lana je k pytlíku připevněno oko, obvykle vyztužené pro lepší uchopení, podobně bývá většinou zakončen i druhý, volný konec lana. Aby mohla házečka správně

sloužit, je třeba ji udržovat v perfektním stavu (pochopitelně není určena k věšení prádla, hraní her, slaňování apod.).

Házečka je určena jak k předem připravené záchrane (zahrnující např. rozmístění zachraňujících zařízení tzn. záchrany upoutaným zachráněncem, příprava lan, rozmístění záchranných nafukovacích lodí, příp. příprava dalších záchranných

prostředků) tak i nepřípravené záchrany (např. zajištění těžšího místa zachránce s házečkou) - při té má však zachránce z časových důvodů většinou jeden pokus, při opakovaném pokusu je pak nutné naplnit házečku vodou tak, abych zatížil pytlík házečky, který již po prvním hodu neobsahuje lano a byl schopen dohodit na požadovanou vzdálenost. Volný konec lana držíme v ruce a pytlík házíme spodním obloukem zhruba přes hrudník zachraňovaného. Lano by mělo jít přes vzdálenější rameno zachraňovaného s nataženou rukou, druhá ruka je pak pokrčená na hrudníku, zabráníte tak rotaci těla, kdy by se vám obličej dostal pod vodu.

Balení házečky vyžaduje nácvik, aby lano nebylo zamotané a překřížené - při hodu se totiž musí volně a bez odporu vymotávat. Každému doporučujeme si hod házečkou předem vyzkoušet a nacvičit. A před samotnou záchrany lano pořádně prověřit.

Určitě si s dětmi nacvičte zacházení s házečkou, a to jak samotné házení, tak chytání a držení a konečně i její balení.

KRIZOVÁ SITUACE

V krizové situaci vždy zachovávejte chladnou hlavu, nezmatkujte, ale rychle zvažte nejlepší možnost dalšího postupu.

Sebezáchrana

Sebezáchrana znamená, že vodák je schopen vlastními silami zvládnout krizovou situaci. Pro sebezáchrany je nutné umět ovládat tzv. pasivní a aktivní plavání.

Pasivní plavání v divoké vodě vy-

CO DĚLAT PŘI CVAKNUTÍ

- nepouštět pádlo;
- nezmatkovat, vyplavat nad hladinu a zorientovat se;
- zvolit polohu v leže na zádech - v proudu si nikdy nestoupat!!!;
- dostat se z pohledu proudu vody nad loď, loď neobracet;
- je-li z důvodu bezpečnosti možné uchopit loď či materiál, udělat to – záchrany osob však vždy řešit na prvním místě;
- pro plavání využít tzv. pasivní a aktivní plavání;
- očekávat případnou záchrany od ostatních vodáků buď z vody nebo ze břehu, spolupracovat při ní;
- po dostání se na břeh řešit nejprve první pomoc všech zachraňovaných (zhodnotit zdravotní stav);
- nakonec provést přípravu zachraňovaného materiálu pro další plavbu - vylítí loď, kontrolu a příp. opravu a ošetření materiálu.

padá tak, že je dotyčný v poloze na zádech. Plavec má lehce pokrčené nohy před sebou (přípravené na náraz), roztažené ruce korigují směr, je možno plavat znak – zpomalí to rychlost a tělo je lépe říditelné. Pasivní plavání nevysiluje, ale také nemusí vést k záchrany, tzn. doplávání ke břehu, protože tímto způsobem nemusím mít

velkou šanci překonat sílu proudu řeky a dostat se tak úspěšně ke břehu.

Druhý způsob, **aktivní plavání**, znamená plavání kraulem (intenzivní pohyb vpřed), případné válení sudů (boční pohyb plavce). To dokáže vodáka přemístit na potřebné místo, je však vysilující a nelze jej využívat dlouho. Ideální je kombinovat pasivní a aktivní plavání. Aktivní plavání lze používat pouze tam, kde vede k efektivnímu výsledku, tzn. že jsem si předem jist, že jsem schopen proud řeky překonat a úspěšně doplavit na bezpečné místo ke břehu.

Je nutné zde brát ohled i na překážky v řece, přistupová a úniková místa na břehu, možnou dopomoc záchrany ze břehu ostatními vodáky, příp. materiální a zdravotní zabezpečení apod.

Nepodceňujte s dětmi nácvik sebezáchran. Nejprve je nutné provádět jej na lehčích peřejích, pod odborným dohledem a jistit jej záchrany ze břehu.

Pasivní plavání trénujte z proudu do vracáku, volte různě těžká místa a střídavě levou a pravou stranu břehu. Ještě jednou: při pasivním plavání je poloha těla na zádech, ruce plavou znak, náklon do proudu, natočení hlavou ke břehu.

Trénink můžete postupně stížit nácvikem aktivního plavání, tedy ať si trénující děti vyzkouší přejít z pasivního do aktivního plavání - kraulu (plavání kraulem co nejrychleji ke břehu) nebo pře-

Pasivní plavání

lováním (= válení sudů směrem ke břehu). Při nácviku s pádlem drží trénovaný pádlo v jedné ruce a plave volnou rukou. Další možností je držet pádlo oběma rukama a přetáčet tělo i ním.

Se staršími můžete vyzkoušet i nácvik pasivního plavání s lodí - loď je pod tělem, mezi nohama.

Záchrana

Záchrana je velmi důležitá pro pobyt na divoké vodě. Vodák se často musí spolehnout na své kamarády, na jejich znalost záchrany a jejich vybavení. Každý se učí záchrany především pro druhé.

Nejlepším způsobem, jak pomoci tonoucím, je použití záchranných pomůcek, především házečích pytlíků – házečky, kterou bychom měli na vodě nosit vždy s sebou. V případě nouze se dá využít cokoli, co lze zachraňovanému hodit či podat (větev, loď, lano, záchranná vesta, záchranný kruh apod.). Tento způsob záchrany je však možné použít pouze v případě, že je zachraňovaný schopen spolupracovat.

Pokud je zachraňovaný v bezvědomí, není schopen uchopit házečku apod., je nutná záchrana zachráncem. Je to však vždy až poslední řešení, je totiž nejvíce nebezpečné.

V případě záchrany zachráncem je nejlépe, aby byl zachránce upoután lanem nebo házečkou k bezpečnostnímu popruhu na vestě. Bezpečnostní popruh musí být zapnut způsobem, který je dostatečně pevný a z druhé strany umožní jedním pohybem uvolnit zachránce z lana. K rychlému a pohodlnému upoutání se používá tzv. „hopšňůra“ (jedná se o pružné lano, které se v případě zatížení protáhne na dvojnásobnou délku, používá se pro záchrany plovoucího materiálu z vody a dále k záchrane osob při připravené záchrane).

Zásadně nejnebezpečnějším způsobem záchrany, který vždy použijte až jako úplně poslední možnost, je záchrana neupoutaným

zachráncem, který není zajištěn lanem.

Postup při záchrane

Pokud je kvůli záchrane potřeba skočit do vody, proveďte tzv. **skok do neznámé vody**. Je to způsob, jak se dostat do vody, neublížit si a neztratit kontakt se zachraňovaným. Tento skok je kombinací skoku po nohách a naplacato. Důležité je neskákat po hlavě, zbytečně by došlo k zanoření a ztrátě kontaktu se zachraňovaným.

Zachraňovaného je potřeba správně uchopit - uchopením zajistíme výslednou polohu na zádech: zachránce je za zády zachraňovaného, nadlehčuje jej a umožňuje mu snadné dýchání. V případě, že má zachraňovaný vestu, uchopí jej zachránce za její ramínka oběma rukama. Toto uchopení je sice velmi efektní, ale ne vždy možné – například u některých typů vest, kdy by mohlo dojít k přetržení ramínek či přiškrcení zachraňovaného. Tento způsob uchopení je vhodný především pro upoutaného zachránce, který se ke břehu dostane díky lanu. Naopak pro neupoutaného zachránce může být vhodnější uchopení zasunutím jedné ruky pod ramenem zachraňovaného a uchopením za vestu či ruku na druhé straně. Uchopení jednou rukou dá zachránci možnost využít volnou ruku k plavání.

Při záchrane se dá efektivně využít i loď – při sebezáchraně jako plovák, při záchrane pak pro dopomoc zachraňovanému přístrčením záďe (případně přidě) a následným tažením, zachraňovaný však musí být schopný spolupracovat.

ZÁCHRANA MATERIÁLU

Jsou-li všichni na suchu, můžeme přistoupit k záchrane materiálu. Pokud je to možné, tak po převržení lodi nepouštět pádlo, které se dá využít i pro plavání. Převrácenou loď je nutné uchopit za špičci a nechat ji volně vyplavat pod sebe, nesmím se dostat pod loď, která by mě mohla přimáčknot na překážku. V lodi je většinou

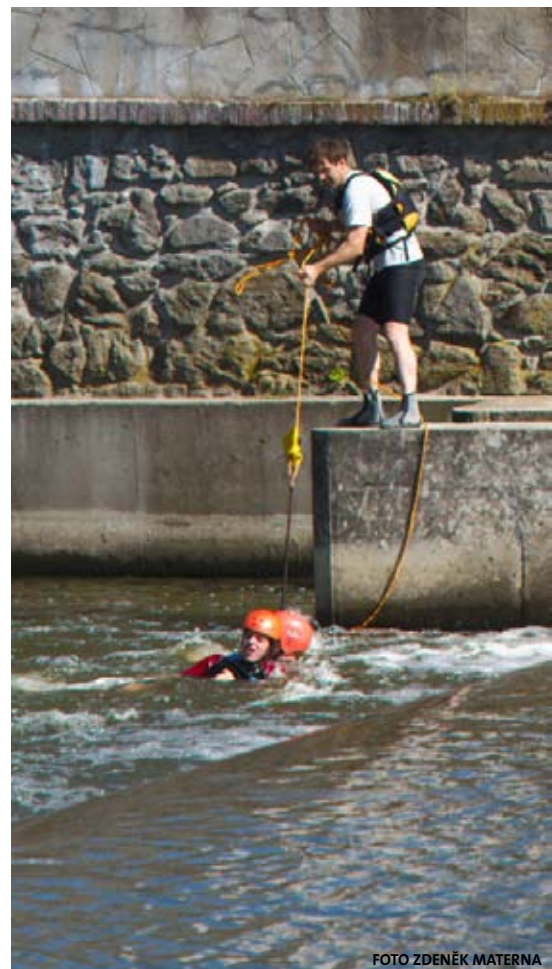

FOTO ZDENĚK MATERNA

vzduch, který ji nadnáší, a tak loď zbytečně neotáčíme. Loď se dá v některých případech využít i jako nouzový plovák. Někdy může být loď naopak nebezpečná a je nutné se ji urychleně zbavit.

Musíme dbát na správný terén - je třeba si být vědom nebezpečí a zvážit, jestli zachraňovaný materiál stojí za riziko.

VYHLÁŠKA HKVS O BEZPEČNOSTI

Doporučená pravidla pro akce Junáka na vodě stanovuje vyhláška Hlavního kapitanátu vodních skautů 3/2005, kterou lze nalézt na webu www.hkvs.cz.

Fialík

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- > Najman, Jiří: *Bezpečnost, prevence a záchrana na divoké vodě*.
- > Fiala, Tomáš: *Průvodce vodní turistiky do WWII*. Seminární práce, 2008.
- > Ptáček, Petr: *Bezpečně na tekoucí vodě*. Albis, Ústí nad Labem 2006.

Už jste se přihlásili?

Inovovaný sraz kapitánů se nezadržitelně blíží! Je přímo ideální pro celé přístavní či oddílové týmy, které se potřebují stmelit, inspirovat, něco zažít, socializovat se s dalšími vodáky ze všech koutů republiky. Na tebe a tvůj tým čeká inspirace a motivace do další činnosti. Organizátoři srazu vyslyšeli připomínky k předchozím srazům a letos je tak poprvé možné si program srazu poskládat podle vlastního gusta a potřeb. Vše se bude odehrávat v menších skupinkách, kde se každý dostane ke slovu. Na co konkrétně se tedy můžeš těšit?

V pátek nás čeká nějaká ta hra a hlavně a především - prezentace oddílů a přístavů. Připrav si prezentaci (ppt, pdf) na maximálně pět minut, představ ostatním svůj oddíl či přístav a nabídní nějakou tu cennou inspiraci, které není nikdy dost. Zároveň s prezentacemi bude pro zájemce o modulovou kapitánskou zkoušku probíhat Platejzova právní odpověďna. Zbytek večera, nebo případně i noci, už je plně v tvých rukou...

Těžiště programu srazu je samozřejmě v sobotu. První blok má tři varianty. Zájemci o složení (modulové) kapitánské zkoušky by neměli vynechat přednášku o bezpečnosti na vodě. Druhou možností je diskuze s hlavním kapitánem Vezírem, který se již nemůže dočkat tvých dotazů. Poslední možností je ranní miniorienták, nejen pro sportovce - masochisty.

V dalším dopoledním bloku je možné se zúčastnit zasedání jedné ze tří komisí (organizační, informačně-propagační, závodní

a lodní), nebo Fóra mladých (do 26 let), které slavilo na posledním srazu přímo bouřlivý úspěch.

Blok číslo tři nabízí dvě možnosti. Praktický nácvik bezpečnosti a záchrany v bazénu (prakticky povinné pro zájemce o modulovou KZ) a volné plavání. Pro suchomilné vodáky je tu procházka k třebíčské bazilice. Tam je možné se kromě architektury pokochat bylinkovou zahrádkou a přírodním bludištěm, což jsou projekty, na kterých se podíleli místní skauti.

Další odpolední blok je vyložené inspirativní. První možností jsou rukodělny pod vedením zkušené a usměvavé instruktorky. Pro skauty-fotografy je tu fotoworkshop zaměřený na správnou kompozici a expozici (nepsaný jedenáctý bod skautského zákona přeče zní „Skaut správně exponuje“). Koho zajímají plachetnice, určitě nebude váhat a zúčastní se besedy o jejich stavbě se členy přístavu Viribus Unitis. Poslední možností z bloku čtyři je program zaměřený na využití vodáckých doplňků ke stezce, který doporučují čtyři z pěti organizátorů srazu pro zájemce

o kapitánskou zkoušku.

Předposlední blok, číslo pět, nabízí hned sedm možností! Je možné se zúčastnit zasedání jedné ze čtyř vzdělávacích komisí (jachting, bezpečnost, jízda na divoké vodě, vodní skauting) a vznést své připomínky k vzdělávacím kompetencím pro dotýčnou oblast. Kromě zasedání komisí je tu diskuzní hra „Jak to vidíš ty“, která ti třeba pomůže udělat si jasno s vedením oddílu. Pro kapitány, kteří v oddíle používají nové stezky je tu blok, kde si navzájem budeme radit, jak s dětmi plnit jednotlivé body. Poslední možností tohoto nabitého bloku je workshop k novým stránkám HKVS aneb jak s nimi efektivně pracovat.

Poslední blok je takový relaxační, odpočinkový, ale i zážitkový a možná i soutěživý. Můžeš se zúčastnit večerní plavby na pramicích po řece Jihlavě. Možná dojde i na malý závod... Druhou neméně lákavou možností je hra v židovském městě zapsaném na seznam UNESCO. Protáhneš svoje rozlámané tělo a užiješ si jako za mladých skautských let. A do třetice všeho dobrého - poklidnější program: zamýšlení aneb skautská idea v našich oddílech. Potom nás čeká už jen družení se, kytarohraní, a tak - však to znáš!

Nabídka je veliká. Je jen na tobě, aby sis program srazu poskládal tak, aby ti dal co nejvíc. Jen se nezapomeň přihlásit do neděle 21. března. Na všechny účastníky se těší organizátoři z přístavu Žlutá ponorka a z HKVS.

Zdenda

JARNÍ ÚSTŘEDNÍ SRAZ KAPITÁNŮ - ZÁKLADNÍ INFORMACE:

Datum a místo konání: 26. - 28. březen 2010, ZŠ Týnská, Třebíč

Cena: 350,- Kč pro ubytované ve škole, 370,- Kč pro ubytované v ubytovně (záloha 200,- Kč)

Jak se přihlásit? elektronickou přihláškou na webu HKVS nebo „papírovou“ přihláškou (vyšla v únorovém čísle eKP), kterou pošlete na adresu: Ivan Touška, Družstevní 1087, 674 01 Třebíč. Přihlašování bude uzavřeno **21. 3. 2010**

Kam poslat zálohu? zálohu 200,- Kč na účastníka pošlete na účet KVS: 666 55 333/5500, variabilní symbol: 66xxxxxy (písmena nahradte číslem vašeho přístavu/střediska)

DALŠÍ INFORMACE NA WEBU HKVS!

Čestná hlavní kapitánka VS slaví 94 let!

Je to přímo neuvěřitelné, ale pravda je pravda, a tak se dnes nesmí naše čestná hlavní kapitánka zlobit, že prozradíme datum jejího narození, a tedy i její narozeniny. Dožít se v plné svěžesti takového věku, po tom, co prožila jak ve svém civilním životě, tak i v celém životě přesvědčené skautky.

Ačkoli Vlastička stále žila a žije v Česku, tak za ta léta byla občankou mnoha nejrůznějších statutárních útvarů.

Jen si představte, že se narodila v Rakousko-Uhersku za panování posledního císaře jmenovaného soustátí, totiž ještě za života Jeho Veličenstva Františka Josefa Prvního, a tak byla občankou rakouskou a poddanou Jeho Veličenstva.

Své dětství prožila tedy jako Rakušanka, ale hned v roce 1918 se stala občankou Československé republiky. Tohle občanství měla až do nešťastného podzimu 1938, kdy se zcela nezávisle na své vůli stala občankou Druhé republiky, ale hned v březnu 1939 se opět nechtěně stala občanskou příslušnicí nechtěného Protektorátu Čechy a Morava. Jak dějiny a Vlastiččin život pokračoval, došlo k tomu, že v roce 1945 se z čista jasna opět jednoho dne probudila zase jako občanka Československé republiky, aby za nějakou podivnou dobu zjistila, že je příslušnicí Československé socialistické republiky.

Načež za nějaký čas prožila pomlčkovou „válku“ a náhle byla občankou zase jiného státu, který se divně a nečekaně nazýval „Československá federativní republika“.

Ovšem netrvalo to dlouho a změnila své občanství a občanský průkaz na občanku České republiky.

Ačkoliv tedy nikdy neopustila trvale hranice našeho státu, stala se nedobrovolně cestovatelkou po státních útvarech. Máte-li zájem, spočítejte si prosím sami, kolik státních útvarů do dneška naše Vlastička osobně procestovala.

Sestra Vlasta Páleníková, čestná hlavní kapitánka vodních skautů ČR

Jedno „náboženství“ Vlasta nikdy však nezměnila a to je skauting. Nebudeme a nemůžeme se zabývat všemi peripetiemi českého, československého a zase českého skautského hnutí, ale Vlastička vždy věrně stála pod praporem s lilii a psí hlavou. Tenhle prapor však přece jen jednou dobrovolně změnila, a to když se osobně a vehementně začala zajímat o vodní skauting a bojovala za jeho oficiální uznání v rámci českého a slovenského skautingu. Věřte, nebylo to moc lehké, proti stáli vážení

a mocní bratři ve všech skautských orgánech českého a slovenského skautingu, a když se bohužel k protivníkům připojily i některé sestry z dívčího náčelnictva, vypadalo to, že vodní skautky prostě nebudou. Ale dívky se nedaly! Oddílů skautek, které se zejména na venkově měnily na vodácké, přibývalo a Vlasta v náčelnictvu i v ostatních organizacích dívčího skautingu trpělivě probíjávala uznání vodáček. Že se to nakonec podařilo, za to vděčíme právě Vlastičce a několika jejím sestrám ve vedoucích

orgánech JUNÁKA.

Ale ještě jednou musela Vlasta prožít trpké zklamání. To když po slibném rozjezdu na jaře 1968 přišla studená sprcha. Vlasta byla v té době zvolena do dívčího náčelnictva, pracovala na rozvoji dívčích vodáckých oddílů a náhle přišla osudná noc 21. srpna 1968 a vše, co potom nejen ve skautingu následovalo.

Bohužel Vlasta musela zažít nejen zradu některých „bratří“, se kterými se v ústředních orgánech JUNÁKA tak dobře znala, ale zažít i radostnou obnovu dívčího vodního skautingu po naší sametové revoluci. Za svou dlouholetou práci byla odměněna nejen skautskými řády, ale zažila i jednohlasnou volbu „Hlavní kapitánkou“ tehdejšího HKVS. Když se později vzdala

Vlasta a Amateur v květnu 2003 při odhalení pomníku padlým, umučeným a vězněným skautům na nádvoří strašnického krematoria

této funkce, byla na shromáždění vodáckých funkcionářů opět jednohlasně zvolena „Čestnou kapitánkou vodních skautek a skautů“.

Jenže kdepak odsunout Vlastičku i do té (i když vodácko-skautské) pense. To tedy opravdu ne! Vlasta se stala členkou nově vzniklého klubu, který nese název „Klub dospělých emeritních činovníků vodních skautů a skautek“, navštěvuje pilně schůzky klubu a spolupracuje při oldskautské činnosti.

Jen doufá, že se ještě dožije toho, že vodní skautky dostanou na volebním sněmu vodních skautů a skautek opět svoji „hlavní kapitánku“.

Sestra Vlasta Páleníková oslavila své 94. narozeniny dne 13. března 2010.

Amateur

„Doporučuji vodním skautkám, aby měly svou hlavní kapitánku,“ říká Vlasta v rozhovoru pro eKP

Vlasto, jak vzpomínáš na začátky svého skautování?

Ještě jsem neměla čas vzpomínat, protože stále ještě něco dělám a stýkám se s mnoha skauty, a tak není čas na vzpomínky. Skautovat jsem začala ve 12 letech v Ostravě. Po roce 1936 jsem po příchodu do Prahy začala vést svůj první oddíl - 27. dívčí oddíl.

V oddíle jsme pracovali i přes celou válku, a dokonce jsme do oddílu přijali i židovku, která se v té době nemohla stýkat se svými vrstevníky. Ta zkušenost byla jak radostná, tak i velmi bolestná. Bylo to sice i se souhlasem rodičů mých skautek, ale bylo to tehdy opravdu málo bezpečné. A musím dodatečně pochválit svá děvčata za jejich ohleduplnost, i když sem tam obracely oči v sloup nad její nešikovností. V oddíle byla do doby, než se rodině podařilo utéct dál – do Rakouska.

Co tě přivedlo k vodním skautům?

Jsem narozena v rybách a mám vlastně od narození k vodě velmi blízký vztah. A tak když jsem se sešla s Jackem a jeho ženou Bělou, zaujalo mě vodáctví. Osoba Jacka se tak pro mě stala nejen velkým příkladem, ale vlastně celovodáckým pomocníkem a průvodcem.

Přispělo k tomu také to, že jsem pracovala určitou dobu na ústředí u br. Mikšoviče, který měl na starosti vydávání a redakci skautských časopisů.

Na ústředí jsem se často setkávala i s vodáky a vodačkami, které si stěžovaly, že nejsou vedeny jako samostatné dívčí oddíly. Jako tehdejší členka dívčího náčelnictva jsem prosadila na sněmu uznání dívčích vodních oddílů. Tehdy to celý sněm přivítal bouřlivým potleskem.

Ve stejném době jsem měla mož-

nost se stýkat i s Jackem a s jeho ženou Bělou a obdivovat jejich hrdinský postoj k životu. Běla byla totiž těžce nemocná a snášela tento svůj handicap velmi hrdinně a Jack se o ni tak pečlivě staral, že můj obdiv k němu rostl den za dnem. Tím vzniklo naše přátelství a já jsem se víc seznámila s vodním skautingem, a tím jsem vlastně začala podporovat děvčata v jejich samostatnosti.

V čem vidíš největší rozdíly mezi „suchozemským“ a „vodním“ skautingem?

Největší rozdíl vidím v kázni, protože u vodáků je větší nebezpečí ztráty života. Kázeň tam proto musí být tvrdší.

Kdo tě ve tvé skautské činnosti nejvíce ovlivnil a proč?

Bylo jich mnoho, a tak zmíním aspoň některé a ostatní ať se nezlobí, že jsem si nevzpomněla.

Tak například Vlasta Macková.

S ní jsem vedla v Černošicích dívčí lesní školu, já jako její pomocnice, bylo to někdy ve 40. letech. Její práce mě velmi oslovila.

Dále na mě měl vliv životní postoj Běly a Jacka, od kterého jsem získávala znalosti vodního skautingu. Zejména jejich statečnost v boji s těžkou nemocí Běly.

A mohla bych tak pokračovat dál.

Zažila jsi několik zákazů skautingu, dokázala bys je mezi sebou srovnat?

Srovnání je opravdu těžké, protože to vlastně bylo všechno stejné. Vše bylo přísně zakázané. Němci, komunisti i ti „proreformní“ komunisté, vše bylo jedno.

Ale já jsem přes všechny základy vedla svůj oddíl. Dokonce dívčí náčelnictvo se scházelo každou středu v Repre – Obecním domě, kde nám číšník vždy zajistil malou místnost, ve které jsme se scházely a nebyly rušeny. I jemu patří dík.

Vlasta na konci 60. let, kdy byla zvolena do náčelnictva dívčího kmene Junáka. Fotografie z časopisu Junák vydaného v březnu roku 1969.

Jenom za komunistů jsem oddíl nemohla po určitou dobu vést, protože jsem byla nasazena na samotou na kácení lesa. Jakmile jsem však měla možnost, opět jsem se pustila do práce a vytvořila ve Špindlerově mlýně nový tajný minioddíl, stejně i po svém opětovném příchodu do Prahy v roce

Vlasta a Jack při společné oslavě svých kulatých narozenin v roce 2006

1965. Tak se mi práce v roce 1968 mohla rozvíjet snáze.

Jaké bylo skautování v dobách nesvobody?

Bylo prostě nesvobodné, muselo se vše nějak překrývat, a proto vzniklo i mnoho zlého, které se táhne dodnes. Jednoduše řečeno, vše pramení ze skautského zákona – mluvit pravdu. Museli jsme se všichni přetvařovat. Jak to však šlo, když to nešlo. A toto břemeno skauting poznamenalo až do dnešních časů.

Jak jsi prožívala dobu před 20 lety, tedy znovuobnovení skautingu, Hlavního kapitanátu, ...?

Radostně, ale jinak už jsme všechno uměli z roku 1968. Jen sil bylo méně a zázemí už prakticky bylo minimální. Prostě generace chyběla, ne úplně, ale bylo jich málo a neměli dlouhou a určitým způsobem i „čistou“ praxi. I v letech 1968-1970 ten skauting neměl ty správné možnosti a byl omezován a regulován.

V 90. letech jsi působila jako hlavní kapitánka vodních skautů, co považuješ za nejdůležitější události pro vodní skauty během svého působení v této funkci?

Nejradostnější bylo, že jsme mohli volně žít a mohli jsme my, starší,

předávat hodně mladým skautům své zkušenosti ze starého, poctivého skautingu.

Uvítala bys, kdyby v čele vodních skautů stanula místo hlavního kapitána nyní hlavní kapitánka? Proč ano/ne?

Co mě mrzí dodnes je fakt, že jsem vlastně dosud nejenom první, ale vlastně jedinou hlavní kapitánkou. Proto doporučuji vodním skautům i skautkám, aby skautky měly svou vlastní kapitánku, jak to zavedl i Jack. Přeci jenom děvčata mají mít nejen svá specifika, ale také potřebují zázemí a oporu. A to jim může dát především jejich hlavní kapitánka a nikoli kapitán.

Nejsem proto, aby byla jenom dívčí hlavní kapitánka, ale aby fungovaly s hlavním kapitánem v symbióze a ne hlavní kapitán a jeho sekretářka nebo naopak. Stejně tak si nemyslím, že je dobré, aby byla pouze hlavní kapitánka bez hlavního kapitána.

Vlasto, děkujeme Ti za rozhovor!

Odpovídala jsem na otázky velmi stručně, ale snad to bude stačit. Nechtěla jsem tvořit svůj vlastní nekrolog, tak se na mne nezlobte, že je to stručné.

Vlasty se ptala Majda a Pavlík

Jackovy narozeniny - poprvé bez Jacka

Ing. Zdeněk Hájek – Jack se nenarodil v moravské vísce, jak by mohla známá písnička naznačovat, ale 23. března 1926 v Bratislavě na Slovensku, kde ve svých devíti letech vstoupil do skautské organizace a v roce 1937 na táboře v Nízkých Tatrách v Trenčanské Blatnici složil skautský slib.

Když se v roce 1939 rozpadla Československá republika, museli Jackovi rodiče jako Češi opustit Slovensko a přesídlit do zbytku státu zvaného Protektorát Čechy a Morava. Jack se tak ocitl v Praze, kde pokračoval ve studiu na reálce a ve skautování ve slavné vodácké Pětce vedené Brařkou. Tábor v létě roku 1939 prožil na ostrově na Seči, tábor 1940 začínal podobně, ale byl jako další skautské tábory násilně ukončen německou okupační mocí. Pětkaři se tenkrát přemístili do Chlumu u Třeboně a po Lužnici a Vltavě dopluli do Prahy.

I v létě 1942 putoval Jack s Brařkou a dalšíma dvěma členy Pětky po Vltavě, samozřejmě ne pod hlavičkou zrušeného Junáka.

Po revoluci a skončení války v květnu 1945 obnovil Junák svou činnost a s ním Pětka. Jejích členů bylo tolik, že založili další čtyři oddíly. Mladý Jack spolu s bratrem Vejvarou vedl ten, který měl číslo 9. V roce 1946 absolvoval první Vodáckou lesní školu v Bechyni a stal se členem HKVS, kde měl na starost vydávání Kapitánské pošty. O rok později už na Vodácké lesní škole působil jako instruktor a přednášel o stavbách vodních skautů (není divu, vystudoval stavební inženýrství). Není bez zajímavosti, že v té době vedla první oddíl vodních skautek, vzniklý bez velkého nadšení náčelnictva dívčího kmene, mladá Běla Motejlová, pozdější Jackova manželka.

Po roce 1948, když byla činnost Junáka a vodních skautů opět utlumena, koupil Jack se svými kamarády (byl mezi nimi i vnuk

Josefa Rösslera-Ořovského) chalupu v Malé Úpě v Krkonoších, kde se dodnes scházejí již vnuci „otců zakladatelů“, často doprovázeni svými převážně vodáckými oddíly.

V roce 1968 byl obnoven Junák a samozřejmě též HKVS. Opět byla vydávána Kapitánská pošta, opět byly uspořádány Vodácké lesní školy, opět byly srazy kapitánů. Na tom všem měl Jack jako člen Hlavního kapitanátu osobní účast. Léto roku 1970 ovšem znamenalo další zákaz Junáka a Jack jako mnoho Pětkařů pomáhal vodáckým oddílům Slavoje Praha.

Během sametové revoluce roku 1989 se již 25. listopadu v Jackově bytě sešel HKVS a protože bratr Štok byl vážně nemocen, hlavním kapitánem byl zvolen právě Zdeněk Hájek – Jack.

Jeho iniciativou bylo velmi rychle obnoveno vydávání Kapitánské pošty, svolán sraz kapitánů a kapitánek, uspořádány kapitánské zkoušky a připravena Vodácká lesní škola. Pracovitý Jack byl oblíbený nejen vodními skauty, ale celým Junákem. V roce 1992 byl na sněmu zvolen náčelníkem chlapeckého kmene.

Za Jackova působení ve funkci hlavního kapitána byly uspořádány první Navigamy, Instruktorská

lesní škola vodních skautů a HKVS se jako první stal jednotkou se zvláštním statutem. Své funkce se vzdal na podzim roku 1997, ale to neznamenovalo, že by přestal aktivně pracovat pro vodní skauty. Byl naším čestným hlavním kapitánem, pracoval ve Sdružení hlavní přístav a byl seniorem sboru nositelů Řádu stříbrného bobra (byl nositelem i mnoha dalších vyznamenání, od roku 1995 i nejvyššího vyznamenání, které může Junák svému členu udělit – Řádu stříbrného vlka).

Před čtyřmi lety byly jeho osmdesátiny (a devadesátiny sestry Vlasty Páleníkové) příležitostí ukázat, jak si obou hlavních kapitánů nejen vážíme, ale i jak je máme upřímně rádi.

Jack zemřel 4. září 2009, ale to neznameno, že od vodních skautů odešel. Není náhodou, že jednou z hlavních postav Plavby žabiček a vodních vlčat (naší obdoby stezky) je děda Jack, zkušený a moudrý kapitán jachty Diamond, který umí Čolkovi a Žabce poradit, pochválit i pokárat a hlavně ukázat správný kurz jejich životní plavby.

A tak to zůstane.

Vezír

P.S.: Někdy kolem roku 1984 mi v Liberci jedno tehdejší vlče řeklo: „Vezíre, pozdravuje tě náš děda.“ „Jo?“ já na to, „a kdo je tvůj děda?“ „Zástupce hlavního kapitána Jack.“

To vlče bylo z domova tak vycepané, že to při pádlování nandalo mnoha starším a vysloužilo si přezdívkou Šroub (dnes je kapitánem jednoho z našich oddílů).

A ještě jednu věc: Jack prý uměl být při jednání na náčelnictvu ostrý a nepříjemný. To já nevím, z jednání HKVS tohle neznám. Jeho slovo prostě platilo, nemuselo být důrazné tónem, protože bylo silné obsahem.

Vodáci, nebuďte líní!

Vyhovuje vám dnešní podoba vodáckého vzdělávání činovníků Junáka? V současné době existují pouze dva stálé vzdělávací kurzy vodních skautů: Námořní akademie a Kapitánská lesní škola vodních skautů, která se letos koná po roční pauze. Řád pro vzdělávání činovníků a činovnic Junáka (ŘVČ-ČJ) zná pouze kapitánská zkouška, a to jen jako zvláštní případ OČK. Zkouška vodáckého minima byla oficiálně kodifikována až na počátku tohoto roku vyhláškou HKVS. Ve stádiu návrhů zůstala vodácká OČK. Kormidelnické zkoušky a kurzy si pořádají mnohé přístavy a oddíly samy, neexistuje společné „zadání“. Po metodických materiálech je dlouhodobá poptávka.

Vodácká kvalifikace alespoň na minimální úrovni je však nezbytná pro bezpečnou činnost na vodě (nejen) během skautských akcí, Nový program Junáka s vodáckými doplňky klade na skautské vedoucí další a nové nároky, na které musí být dostatečně připraveni.

Výchovní zpravodajové HKVS se svým týmem spolupracovníků proto již několik měsíců vyvíjí snahu, aby bylo vodácké vzdělávání v odpovídající míře obnoveno a inovováno, a to jak po stránce kurzů, obsahu kvalifikačních zkoušek, tak metodických materiálů, motivačních prvků i organizace. Nechystáme žádné revoluční změny, chceme jen systém zpřehlednit a inovovat. Naše snažení má dva základní cíle:

- zlepšit kvalitu vodáckého vzdělávání, a tím přispět k lepšímu fungování oddílů vodních skautů a zvýšení bezpečnosti při činnosti na vodě při akcích Junáka;
- zlepšit dostupnost vodáckých skautských kurzů a zkoušek (zvýšení počtu kvalifikovaných činovníků pro činnost na vodě při zachování kvalitní úrovně).

Pro zabezpečení kvalitního a provázaného vodáckého vzdělávání

jsme se proto rozhodli vytvořit systém čtyř vodáckých skautských kvalifikací od kormidelníka po instruktora a každou z nich definovat kompetenčním profilem (tedy co mají činovníci s danou kvalifikací umět a znát). Tyto změny přímo navazují na novou podobu vůdcovské zkoušky a další připravované změny vzdělávání v Junáku.

Vodácké skautské kvalifikace tedy navrhuje rozdělit na čtyři následující stupně:

- kormidelnická zkouška (do 15 let),
  - zkouška vodáckého minima – Kapka (od 15 let, na úrovni čekatelské zkoušky),
  - kapitánská zkouška (od 18 let, na úrovni vůdcovské zkoušky),
  - odborné činovnické kvalifikace – divoká voda, jachting, záchrana apod. (od 18 let, po složení KZ).
- Kompetenční profil pro všechny stupně bude složen ze čtyř základních oblastí:
- bezpečnost,
  - plavba plavidel poháněných pádly,
  - jachting,
  - specifika vodního skautingu.

Kormidelnická zkouška bude nepovinným, motivačním stupněm, navazujícím na rádcovské vzdělávání. Důraz bude kladen zejména na řízení posádky a praktické dovednosti). Ke kormidelnické zkoušce budou pochopitelně moci pořádat odpovídající kurz přímo přístavy.

Zkouška vodáckého minima (Kapka) bude určena zejména činovníkům zabezpečujícím krátkodobé akce na vodách nízkého stupně obtížnosti (ZW, WW1) a také činovníkům spolupůsobícím při vedení oddílu vodních skautů. Měla by se oficiálně stát minimální povinnou kvalifikací pro činnost na vodě v rámci celého Junáka. Při pořádání kurzů se předpokládá spolupráce VS v rámci kraje.

Nejdůležitějším kvalifikačním

stupněm vodních skautů zůstává i nadále kapitánská zkouška, určená zejména činovníkům zabezpečujícím akce většího rozsahu (vč. putovních táborů) na vodách do stupně WW2 a také vůdcům oddílů vodních skautů (ostatně podle Řádu VS se jedná o povinnou kvalifikaci pro vedoucí oddílů VS již dnes). Zkoušku bude možné i v budoucnu skládat jak modulově, tak po úspěšném absolvování některého z kurzů, tedy nejen KLŠVS.

Vodácká OČK budou pochopitelně určená zájemcům o prohloubení znalostí, metodických schopností a dovedností v daném oboru. Předpokládáme, že jejich absolventi budou schopni následně kvalitně školit další vodní skauti v rámci celého spektra kurzů. V úvahu připadají okruhy OČK divoká voda, jachting a záchrana – ale které skutečně budou realizovány záleží jen na zájmu a ochotě vás, vodních skautů, připravit jejich obsah a následně i kurz či zkoušku. Samozřejmě lze zvážit i možnost pokusit se získat pro kurzy OČK akreditace MŠMT, čímž by získaly na atraktivitě.

Instruktorskou kvalifikaci není třeba měnit „po vodácku“, v létě 2011 však chceme opět uspořádat Instruktorskou lesní školu vodních skautů a do budoucna zavést pevnou periodicitu jejího konání v intervalu 3-5 let. Cílem je pochopitelně zabezpečit dostatek kvalitních, vzdělaných a zkušených lektorů pro kurzy a zkoušky nižších úrovní a další vzdělávací a metodickou činnost v síti VS.

Plány vždy znějí hezky, ale důležitější jsou konkrétní kroky. Ty první však již byly učiněny v uplynulých měsících: byla vydána Vyhláška HKVS 6/09, která dává větší pravomoci (a zároveň klade větší odpovědnost) v otázkách vodáckého vzdělávání na krajské kapitány. Již několik měsíců probíhají diskuse o našich návrzích na Odboru pro

vzdělávání činovníků Junáka, aktivní vodáci z našich řad (Pytlík, Liška ad.) pracovali a pracují na konkrétních návrzích znění vodáckých kompetencí, je zpracován návrh novelizace Řádu pro vzdělávání ČČJ pro ústřední orgány Junáka, pracuje se na uvádění skautských kvalifikací v rámci systému SkautIS, postupně jsou tvořeny a na webu zveřejňovány části příručky ke kapitánské zkoušce, nově je metodika pravidelnou součástí lichých čísel Kapitánské pošty, tvoříme seznam literatury k jednotlivým vodáckým tématům, vzdělávací bloky ke kapitánské zkoušce jsou již od minulého srazu kapitánů jejich (snad) pravidelnou součástí - našich aktivit je mnoho.

Před námi je však ještě úkol prosadit všechny nutné předpisy, dokončit návrh kompetenčních profilů, dopsat metodiky (příručku ke kapitánské zkoušce a metodiku vodáckého vzdělávání) a především se vzdělávání začít věnovat na všech úrovních.

Je nám zřejmé, že pouhým vytvořením nového „systému“ na papíře nic nezměníme - je to pro nás jen základ, který je nutné dále rozvíjet. Nejdůležitější totiž bude celý systém kvalifikací a kurzů nastartovat a zajistit jeho fungování.

Každý z nás může vodním skautům a jejich vzdělávání něco nabídnout: své znalosti, zkušenosti, dovednosti, schopnosti, myšlenky, kritiku, ... Zapojit se můžete při do-

tváření kompetencí na třebíčském Ústředním srazu kapitánů, můžete napsat metodický textík do Kapitánské pošty, přispět do některé z metodik, připravit si vzdělávací blok na některý ze srazů, poslat svůj názor výchovnému zpravodaji či v budoucnu právě u vás uspořádat některý z vodáckých kurzů.

Zajímá vás vodácké vzdělávání? Chcete se podílet na jeho inovaci? Nebo ji jen konzultovat? Jste ochotní se zapojit aktivněji do tvorby metodických materiálů? Napište svému výchovnému zpravodaji na mail: ja.pavlik@seznam.cz.

Každý má přece co nabídnout - **jen nebýt líný!**

Dytta a Pavlík

Chcete kapitánskou zkoušku?

Máte dvě základní možnosti:

1) Přihlašte se na Kapitánskou lesní školu vodních skautů!

Informace o jejím letošním ročníku naleznete v tomto čísle eKP nebo na webu kapitanska.skauting.cz. Není nic jednoduššího než se přihlásit a pod vedením zkušených instruktorů si vylepšit své vodácké znalosti a dovednosti!

2) Skládejte kapitánskou zkoušku postupně!

Nemáte v létě čas účastnit se Kapitánské lesní školy? Vedete oddíl a nemůžete věnovat další víkendy lesní škole? Od minulého srazu kapitánů ve Žďáru nad Sázavou máte možnost skládat kapitánskou zkoušku modulovým systémem, tedy postupně - za pomoci domácí přípravy a absolvování vzdělávacích bloků na srazech kapitánů. Více informací můžete získat od výchovného zpravodaje HKVS. Napište mu!

Svatý Štěpán potopen!

V loňském ročníku Kapitánské pošty jsem v čísle 8 na stránkách 6-8 na základě mých návštěv několika archivů poměrně podrobně popsal potopení bitevní lodě rakousko-uherského námořnictva SVATÝ ŠTĚPÁN v první světové válce italským malým motorovým člunem. Stalo se tak před 90 léty dne 10. června 1918 a zahynulo při tom i 26 českých námořníků.

Byla to jedinečná událost v historii námořních válek, kdy malý, rychlý člun italského námořnictva o tonáži 15 tun pod velením námořního kapitána Luigi Rizza potopil velkou bitevní loď o tonáži

20 000 tun!

Bitevní loď SVATÝ ŠTĚPÁN (Szent István) leží dodnes na dně Jadrana a stal se objektem zájmu filmového a potápěčského týmu pod vedením režiséra P. Jančárka.

Dovoluji si proto upozornit, že Česká televize uvede ve čtvrtek 25. března ve 20 hodin na programu ČT 2 hodinový dokumentární film o této události.

Milovníci námořnictva zapněte své videorekordéry a neopomeňte se podívat na 152 metrů dlouhou bitevní loď na dně oceánu a jak se tam dostala.

Amateur

Evropský seminář VS EUROSEA 10 Plzeň

Evropský seminář vodních skautů EUROSEA 2010 v Plzni navazuje na tradiční a pravidelné setkání vedoucích činovníků námořních a vodních skautů z evropských zemí. Ze zámořských zemí jsou pak tradičními účastníky zástupci USA, Kanady, Nového Zélandu a dalších, které svou geografickou polohou sousedí s mořskými pobřežím. Eurosea je pořádáno pravidelně již od roku 1983.

Zástupci českých vodních skautů se zúčastnili posledních tří ročníků, které proběhly v roce 2003 v Portugalsku, v roce 2006 ve Finsku a v roce 2008 v Irsku. Zde také vznikla myšlenka, na základě představení naší metodické, výchovné a sportovní činnosti, uspořádat 10. jubilejní ročník, jehož mottem je oslava 100letého výročí vzniku a činnosti vodních a námořních skautů, v České republice.

Zvláštní organizační jednotka - Kapitanát vodních skautů (KVS) rozhodl o akceptaci zájmu a pověřil ZOJ Přístav „OMAHA“ Plzeň o zpracování nabídky do soutěže o pořádání této prestižní akce. Přístav „OMAHA“ Plzeň zpracoval a zaslal přihlášku vodních skautů ČR do výběrového řízení a hodnotitelskou komisí byl vybrán jako nejlepší.

Tím se bude jubilejní 10. ročník EUROSEA konat poprvé v regionu střední Evropy a vůbec poprvé se setkání uskuteční v některé z postkomunistických zemí, a to v České republice.

Vzhledem k velikosti a prestiži této akce byla o spolupráci požádána i organizační jednotka Plzeňský kraj, pod jehož záštitou a ve spolupráci s KVS je akce vodními skauty ČR pořádána.

Jako priority jednání se stanovením konkrétních cílů jsou vytypovány následující oblasti:

1) zhodnocení práce Odysseus

group od posledního EUROSEA 2009 v Irsku,

2) představení a srovnání výchovných a vzdělávacích systémů jednotlivých členských zemí a výměna zkušeností,

3) představení specifického výchovného a vzdělávacího systému praktikovaného českými vodními skauty,

4) stanovení priorit v oblasti unifikace a vzájemné spolupráce:

a. loďního vybavení (kanoe, kajak, P550, třídobrá plachetnice „Severka“),

b. ochranných a záchranných pomůcek a prostředků,

c. výměnných pobytových vzdělávacích akcí a účast na nich,

d. bezpečnost při činnosti na klidné i divoké vodě a plachtění,

e. budoucích setkávání v rámci příštích EUROSEA a dalších akcí,

5) představení historie a současnosti vodního skautingu v České republice, včetně tradičních celorepublikových i mezinárodních akcí (Navigamus, Napříč Prahou - přes tři jezy“, Skare apod.),

6) konkrétní předvedení, nabíd-

ka praktického zvládnutí a vyzkoušení si plachtění na P550 i novém modelu plachetnice Severka (určené pro pokročilý jachetní výcvik), a sjezdu některé západočeské řeky,

7) představení kulturní tradice ČR a návštěva historických dominant statutárního města Plzně a hlavního města Prahy.

Program je postaven na vzájemné výměně informací. Náplní budou jak skautská témata – zhodnocení dosavadní práce Odysseus Group, přípravy na oslavu 100 let světového vodního skautingu, bezpečnosti a záchrany při vodácké

činnosti a samozřejmě otázka získávání peněz na tuto specifickou činnosti, tak témata poznávací – prohlídka pamětihodností města Plzně, návštěva plzeňského pivovaru, jachting na Borské přehradě, sjezd Otavy, nezbytností je český večer s představením místního folklóru a české kuchyně.

Účastníkům bude rovněž nabídnuta možnost zůstat po oficiálním ukončení v České republice a pod záštitou pořadatele se mo-

hou vydat na prohlídku hlavního města Prahy, několikadenní pobyt na Šumavě či několikadenní sjezd řeky Berounky.

O průběhu příprav bude tým E10 rovněž informovat na bližícím se Ústředním srazu kapitánů, nyní již můžete bližší informace o celém projektu získat na oficiálních webových stránkách: www.krjplzen.cz/eurosea10.

Pro komunikaci je zřízena emailová adresa : eurosea10@krjplzen.cz.

Platejz

Česká účast na Eurosea 10 - výzva

ČESKÝ DELEGÁT E10

Pro Českou republiku je zajištěno místo pro hlavního kapitána a dva české delegáty. Delegát by měl být seznámen s fungováním českého vodního skautingu, doporučuje se dřívější nebo současné působení ve funkci na úrovni přístavu (výjimky budou posouzeny individuálně).

Cena: 310 €

Věk: 18+

Jazykové znalosti: komunikativní úroveň v anglickém jazyce

Úkol delegáta na E10: reprezentuje český vodní skauting v republikovém měřítku, připraví a provede představení České republiky v rámci mezinárodního večera, představí český vodní skauting v rozsahu 20–30 minut. Předpokládá se reprezentativní vystupování a plné dodržení krojového řádu.

Zájemci zašlou svůj stručný životopis na emailovou adresu eurosea10@krjplzen.cz, a to nejpozději do 24. března 2010.

ČESKÝ DELEGÁT E10 – KRAJSKÝ REPREZENTANT

Pro Českou republiku je zajištěno místo pro 13 krajských kapitánů, resp. zástupců z jednotlivých krajů. Delegát by měl být seznámen s fungováním českého vodního skautingu ve svém kraji, doporučuje se účast krajského kapitána.

Cena: 120 € (příplatek 30 € za účast na závěrečném českém večeru)

Věk: 18+

Jazykové znalosti: komunikativní úroveň v anglickém jazyce

Úkol delegáta na E10: reprezentuje vodní skauting svého regionu, k dispozici bude plocha o velikosti cca A2. Předpokládá se reprezentativní vystupování a plné dodržení krojového řádu.

Zájemci zašlou svůj stručný životopis na emailovou adresu eurosea10@krjplzen.cz, a to nejpozději do 24. března 2010.

SERVIS TÝM – ČLEN EUROSEA 10

Jak již to tak bývá celá akce musí být někým zajištěna. Věříme, že mladých a nadějných vodních skautů, kteří by se rádi realizovali v servistýmu Eurosea 10 se najde dostatek, aby akce po organizační stránce byla plnohodnotně zajištěna.

Cena: 600,- Kč (zahrnuje zajištění ubytování a stravu po celou dobu akce)

Věk: 16+ (výjimky budou posuzovány individuálně)

Jazykové znalosti: komunikativní úroveň v anglickém jazyce (doporučený další jazyk Nj, Fj, Rj)

A co se od servistýmu čeká: v reprezentativním duchu připraví akci, bude nápomocen hladkému průběhu akce a bude k ruce organizačnímu týmu, českým i zahraničním delegátům.

Zájemci zašlou svůj stručný životopis na emailovou adresu eurosea10@krjplzen.cz, a to nejpozději do konce dubna 2010.

Platejz
náčelník štábu Eurosea 10

Zprávy z Kapitánské lesní školy VS

Ahoj kapitánky a kapitáni, vůdkyně a vůdčové,

rád bych vás informoval o letošní Kapitánské lesní škole vodních skautů 2010.

Skládá se ze dvou víkendů před táborovou částí – víkend „divoké“ vody 14. - 16. 5. 2010 na umělém slalomovém kanále v Roztokách u Křivokláta a plachetní víkend 11. - 13. 6. 2010 na základně parubičáků na Seči.

Oba víkendy mají za úkol prověřit dovednosti frekventantů v dané oblasti, vyměnit si zkušenosti s kolegy z jiných přístavů nebo technické detaily v oplachtění pramic, kdy každá 550 je originálem ve své takeláži.

Táborová část, která proběhne na břehu Sázavy 6.-15.8.2010, je plná tábornických dovedností, znalostí přírody, ale i her a soutěží, kdy si sáhnete až na dno sebe sama. Část přednášek je zajištěna na vaše přání (pochopitelně, když se nám podaří zajistit lektora pro danou problematiku) část je nutná k přípravě a složení kapitánské zkoušky. Bude-li příroda jen trochu příznivě nakloněna, pojedou se Stvořidla tak často, jak to jen půjde.

Frekventanti Lesní školy se tradičně podílí na zajištění závodu Napříč Prahou - přes tři jezy 28. září, kdy část pomáhá s organizací, část dělá rozhodčí na jezích a část dělá záchranu pod jezem a víkend 24. - 6. 9. 2010 je spojen s kapitánskou zkouškou.

Závěrečný víkend probíhá na horách a při troše štěstí na sněhu, což je také voda, jenom někdy trochu tvrdší. A budoucí kapitáni a kapitánky zde dokazují, že voda v jakémkoli skupenství jim není cizí a umí to na jakémkoli z nich. Na závěr víkendu jsou předány dekrety a škola „rozpuštěna“.

Možná si říkáš, co na tom, všechno tohle ovládám a nikam chodit nemusím. Opomenuli, že získáš oficiální oprávnění k činnosti s oddílem vodních skautů (skautek), tak se staneš součástí své družinky, se kterou projdeš nástrahami lesní školy, získáš kamarády(dky) na celý život, poznáš jak to dělají jinde, ověříš své dovednosti a znalosti a v neposlední řadě získáš šedivý šátek, znak absolventa lesní školy, kterým nedáváš najevo to, že patříš do nějaké vyvolené kasty, ale to, že jsi vždy připraven udělat něco navíc a ostatním vůdčům (ale i svěřeným dětem) být příkladem kapitána oddílu, který si umí poradit v každé situaci a nepropadá panice.

Snad jen nakonec dodám, že bych rád, abych oslovení, které jsem použil na začátku mohl zkrátit pouze na „kapitánky a kapitáni“, ale je mi jasné, že při současné vytíženosti každého z nás, bude ještě nějakou chvíli trvat, než se to stane skutečností.

Na setkání na vodních cestách se těší

Vladimír King Kong Kučera
vůdce KLŠVS 2010

Skautský jachting

Romantika plachetnic lákala vodní skauty od jejich rané historie, ještě když jejich standardní lodí byla dřevěná pramice. Velkou událostí bylo, když se ve třicátých letech kapitán Bračka vydal s pražskou vodní Pětkou na Jadran, kde strávili řadu dní na velké námořní plachetnici.

Nedlouho potom však přišla pohroma – druhá světová válka a zákaz skautování.

Mezi skautské družiny, které pokračovaly v aktivní činnosti, jako „Klub Mladého hlasatele“, patřili i „Hoši přírody“ - posádka plachetnice Vorvaň. Náctiletí kluci z Polabí, pro které byla řeka Labe prostorem, kde se cítili volní, se pustili do stavby malých lodí. Začali maňáskem a dřevěnými kajaky. Motivováni knihou *Vodáci, ahoj!* od Mirko Vosátky, kapitána vodních skautů, přešli na oplachtěné kajaky. Po získání dostatečné praxe lodní tesařiny postavili kajutovou plachetnici se šalupovým oplachtěním 22m² a nazvali ji „VORVAŇ“.

Kajutová plachetnice Vorvaň

Plachetnice na táboře nymburské Modré flotily, Staňkov 1946.

Na jaře 1945 zahájil svou činnost 2. přístav vodních skautů Modrá Flotila Nymburk. Využily se tesařské zkušenosti a posádky a družiny si postavily dřevěné pramice.

Dvě byly ještě před táborem u Staňkovského rybníku vybaveny vratiplachtou 5 m².

Prokázaly překvapivě dobré plavební vlastnosti i bez ploutví, díky svému hrana-tému profilu. Při náklonu pramice při bočním větru ponořený bok dostatečně bránil driftu.

Obliba užívání oplachtěných pramic odsunula stranou zájem o velkou plachetnici 22 m² i když z ní byla sejmuta kabina, aby se získal větší prostor pro posádku. Bylo to další poznání, že pro vodácký oddíl je klíčová víceúčelová loď vhodná pro několikačlennou posádku mladšího i staršího dorostu. Pramice, která potřebuje minimální údržbu, je snadno transportovatelná a nenáročná na uskladnění. Velkou plachetnici si může dovolit jen větší organizační útvar s dostatečným finančním

a organizačním zázemím a přístupem k velké vodní ploše. Možnost využití velké plachetnice je jen výjimečně úměrná vynaloženým nákladům.

Rok 1949 znovu znamenal konec krátké legální skautské činnosti.

Oživení činnosti v roce 1968 vedlo řadu oddílů k pokračování pod záštitou sportovních a turistických oddílů.

Připomínám jachtařský program libereckých vodáků se skautskými dřevěnými pramicemi v sedmdesátých letech. Několik pramic osadili šalupovou takeláží s vratiplachtou a kosátkou celkem cca do 8m² plachet. Na dno pramice přišroubovali pevnou kovovou ploutev se vzpěrami.

Se čtyřmi oplachtěnými pramicemi uspořádaly liberecké přístavy na Orlíku závod o Modrou stuhu.

Liberecká pramice s pevnou kovovou ploutví, repro z dobového tisku, 1978

Oplachtěná pramice P450

V té době jsme experimentovali s nymburským turistickým oddílem s malými pramicemi P450, které již byly řešeny v kombinaci sklolaminátové skořepiny s vestavěnou dřevěnou kostrou.

Na jedné pramici již vybavené ploutvovou skříní byla odzkoušena takeláž s šalupovým oplachtěním z kaširovaného polyetylenu 5 m², což byl vývojový krok k oplachtěným pramicím P520.

Pramice P520, oplachtění Luger 5 m²

Události v listopadu 1989 konečně znovu otevřely perspektivu skautské činnosti.

První Lesní škola vodních skautů na Lavičkách u Dalešické přehrady, vedená hlavním kapitánem bratrem Jackem, představila novou pramici P520 (viz kapitolu *Od dřevěné pramice k pramici P550* uveřejněnou v lednové eKP). Ta se stala klíčem k otevření programové kapitoly skautského jachtingu.

Na prvním celostátním setkání vodních skautů Navigamus '94 se jela první improvizovaná regata

oplachtěných pramic P520 zapůjčených pražskými oddíly „Zlatá kotva“ a 16. oddílu vodních skautů. Lodě byly vybaveny takeláží SCOUT – 5,5 m² (opět viz kapitolu *Od dřevěné pramice...*).

Navigamus '94

Zájem o aktivní účast v závodech byl velký. A pak už šly události mílovými kroky. Pro uspořádání příštích jachtařských závodů nabídli Pardubičáci ze 7. přístavu svoji vodáckou základnu na Seči.

Pramice P520, oplachtění Scout 7 m²

V pátek 24. května 1996 se sjeli vodní skauti z různých koutů Čech a Moravy se svými loděmi k Sečské přehradě. Dlouho do noci rachotí na louce před vodáckou základnou pardubických vodních skautů auta a vleky s loděmi. Všechny vítá pardubický kapitán Děda. Ještě večer „velký jachtařský prorok“ Efendi předložil v klubovně všem přítomným historickou koncepci jachtařských soutěží vodních skautů, kterou připravil!

Oskar přivezl putovní pohár pro vítěznou posádku mistrovství, Efendi „Modrou stuhu“ pro nejrychlejší loď cílového závodu libovolných lodí a „Štít konstruktérů“.

Tak vzniklo SKARE (skautská regata) a Mistrovství vodních skautů České republiky v jachtingu, které

se poprvé konalo 25. května 1996.

Děda nabídl, že dále každoročně první květnovou neděli bude základna na Seči připravena na pořádání celostátní soutěže SKARE. Tak se zrodila Mekka českého skautského jachtingu.

P520 na Seči

Přístavy se brzy začaly rychle vybavovat novými loděmi P550.

V Kapitánské poště byly vydány výkresy pro výrobu takeláže, kormidla, ploutve a stříhy plachet. Málokde však byli schopni se svépomocí s výrobou a montáží vypořádat.

Oplachtěná P550

Tehdy SHP (Sdružení hlavní přístav – občanské sdružení pro podporu rozvoje vodního skautingu) zřídilo JACHTSERVIS, Jaška a Tom Warausovi dodávali plachty, kování takeláže a kormidla, včetně závěsu.

Veteráni SHP a nymburské Modré flotily zajišťovali duralové trub-

JACHTSERVIS - Oskar

ky na stěžně a ráhna, ocelová lan-ka a drobný spojovací materiál. Z vodovzdorné překližky vyráběli ploutve a knihy kormidel. Při všech akcích NAVIGAMUS a SKARE až do roku 2003 kompletně vystrojili padesát pramic P550.

Zde končí jedna kapitola horečné práce a levných oplachtěných pramic P550. Začíná snaha o vylepšování a zpestření loďního parku.

Flint a Sam propagují profesio-nálně vyráběné stěžně s drážkou a dacronové plachty.

P520 ostravského 8. oddílu VS

Jen Efendi dále rozvíjí aktivity řemeslně mimořádně fundovaného oddílu. Dokáže postavit kompletní loď od výroby sklolaminátové skořepiny, takeláže, ploutve, kormidla až po ušití plachet! Vše za velmi nízkou pořizovací cenu cca šest tisíc korun.

Jejich první robustní oplachtěné P520 umožnili 8. oddílu VS Ostrava uskutečnit loďní tábor na Oravské přehradě. Posádky na svých lodích dokonce vařily a spaly.

Poslední Efendiho novinka, dvou-stěžník ketový KETCH (čti: keč) s oplachtěním 9 m², postavený na

Bivakování na P520

Závod oplachtěných pramic

trupů P550E se úspěšně představil na SKARE 2009. Také Mao překvapil dvoustěžníkem, který připravil na NAVIGAMUS 2009.

Současné jachetní soutěže ukazují, jak se zvyšuje kvalita posádek. Dnes již nesedí u žákovské posádky starší kormidelník. Pozorovat souboj žákovských a dorostenec-kých posádek „bord am bord“ v závodě při objezdu bóje je skutečně zážitek!

Díky nadšencům kolem Dědy, Efendiho, Stopaře, Sama a dalších členů závodní komise mají již také jachtařské závody svá přesně definovaná pravidla.

Objevila se i různá skripta popisující nejen loď, jejich vybavení a obsluhu, ale také taktiku řízení loď v náročných podmínkách jachetních soutěží. Kupříkladu: Mao – *Základové jachtání*, Stopař – *Metodika tréninku mládeže v jachtin-gu*, což jest obsáhlá příručka s ná-kresy i fotkami.

Jarní SKARE, první květnový víkend, má už svou tradici. Schází se tu široká společnost vyznavačů jachtin-gu, ať už přijíždí závodit, nebo jen přihlížet a pohovořit. Otevírají se otázky: „Co dál a jak?“ Začíná zcela nová kapitola skaut-ského jachtin-gu.

HKVS před několika lety vyhlásil program na projekt „SE-VERKA – plavidlo pro okruhový jachting a turistiku“. Projekt byl

schválen na podzimním semináři K+K v roce 2003 a HKVS podal na ústředí Junáka žádost o dotaci na stavbu 8 lodí. Obrazovou přílohu a technickou dokumentaci zpracoval Sam, řešením technického pro-

Severka na Navigamu 2009

jektu lodi byl pověřen Flint.

Projekt Severka zaujal zvláště svým mimořádným investičním rozpočtem, který pro stavbu 8 objednaných lodí činil 1 163 600 Kč.

Později se ale ukázalo, že přístavy nemají na realizaci svých objednávek dostatek peněz, požadovanou dotaci ústředí Junáka neposkytlo a celý projekt se zastavil na zkompletování jediné loď. Kopyto pro výrobu skořepin dalších trupů lodí zůstává ve výrobním podniku TRI-DENT Plzeň.

Oskar, Amateur

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

METODICKÝ A INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ HKVS číslo 3, březen 2010

Vydává Hlavní kapitanát vodních skautů pro vnitřní potřebu.

Kapitánskou poštu dostávají emailem všichni registrovaní kapitáni oddílů vodních skautů, krajští kapitáni a činovníci HKVS. Pokud si přejete být zařazeni do databáze příjemců, či z ní naopak vyřazeni, pošlete své jméno, oddíl, přístav (středisko) na adresu kp@skaut.cz. Aktuální číslo Kapitánské pošty i archiv starších čísel je k dispozici také na webových stránkách HKVS.

Příspěvky, postřehy, připomínky, informace, pozvánky či fotky zasílejte na adresu: kp@skaut.cz.

Do tohoto čísla přispěli: Vladimír Cvrček - Vezír, Pavel Bár - Pavlík, Milan Němec - Stopař, Tomáš Fiala - Fialík, Jiří Hold - Amateur, Vlasta Páleníková, Markéta Babóová - Majda, Zdeněk Materna, Dita Kubátová - Dytta, Lukáš Boubín - Platejz, Vladimír Kučera - King Kong, Otakar Randák - Oskar, Jana Kalčevová - naJa.

Foto na titulní straně: Zdeněk Materna - Zdenda

Fotografie: Milan Němec - Stopař, Zdeněk Materna - Zdenda, Tomáš Fiala - Fialík, Aleš Cepek - Kšandák, archiv KLŠVS, HKVS a autorů

Redakce: Hlavní kapitanát vodních skautů

Jazyková korektura: Tomáš Nechvátal

Sazba: Pavel Bár

Evidováno u Ministerstva kultury České republiky pod číslem MK ČR E 161 00.

Ze zápisu z únorového jednání HKVS v Nymburce

Přítomni: Vezír, Majda, Bimbo, Pavlík, naJa, Datel

- na základě vyjádření revizní komise se HKVS rozhodl o skartaci účetních dokladů za roky 1994-1999 v plném rozsahu a za roky 2000-2004 vyjma dokladů souvisejících s čerpáním jakékoliv dotace. HKVS dále jmenoval Inventarizační komisi a Skartační a likvidační komisi
- HKVS jmenoval naJa správcem archivu HKVS, uloženého v KÚJ na Senovážném náměstí
- HKVS rozhodl o převodu výsledku hospodaření ve schvalovacím řízení do neuhrazené ztráty minulých let
- Bimbo zajistí doplnění funkce Krajský kapitán mezi funkce v systému SkautIS, je tam jen krajský zpravodaj VS
- Ústřední sraz kapitánů proběhne ve dnech 26. – 28. 3. 2010 v Třebíči
  - ubytování ve škole, pro zájemce ve skautské ubytovně
  - základní programové bloky
    - bezpečnost, ochrana zdraví, záchrana: teorie + praxe na bazénu dle obsahu kapitánské zkoušky
    - Nový program v praxi VS
    - náměty pro oddílovou činnost
    - 100 let VS, Eurosea 2010
    - jednání komisí (opět obdrží úkoly)
  - doprovodný program zajišťuje PVS Žlutá ponorka (hry, plavba na lodích, prohlídka židovské čtvrti UNESCO ad.)
  - bližší program a přihlášky budou zveřejněny v průběhu února pořadatelským přístavem
- HKVS schválil znění Vyhlášky č. 7/2010 o kvalifikacích vodních skautů
- HKVS schvaluje navržené kandidáty na zkušební komisaře kapitánské zkoušky (seznam je přílohou Vyhlášky)
- Pavlík konstatoval, že až na Šotka, Vulkána a jeho osobu žádný z krajských kapitánů nedodal návrhy na zkušební komisaře
- komise KLŠVS bude na žádost Kinga schválena samostatně, před letními prázdninami
- Pavlík informoval o jednání s Rozárkou (zpravodajka VRJ pro vzdělávání), zástupcem VS v OVČinu bude Dytta, projednány možnosti začlenění vodáckého vzdělávání do ŘVČČJ - Rozárka nabídla spolupráci a podporu, zapojení vodáckého vzdělávání do Řádů nebude problém, kompetence se nabídl konzultovat br. Víta
- naJa zjistila termíny související s distribucí Mod(k)rých stránek: 1. 3., 26. 4., 21. 6., 11. 10. a 6. 12.
- stále sháníme zájemce o práci na časopisech, hlavně pak grafika a ilustrátora pro dětské vodácké přílohy časopisů (obzvláště se zaměřením na komixy a ostatní kresby)

Plné znění zápisu naleznete na webu HKVS, v sekci Z kapitánskému můstku - zápisy.

Přihláška na SKARE

30. 4. - 2. 5. 2010

Přístav, oddíl		Doba příjezdu	
----------------	--	---------------	--

Počet účastníků	vv+ž	s+s	R+R	ostatní	celkem	kontaktní mob.,mail

Ubytování(uved'te druh, počty): vlastní stany, objednáváme kajuty, chatky		Pozn.
Objednávka stravy : snídaně 15,- oběd 45,- večeře 15,- (připiš počet obědnávaných porcí)		
Pátek večeře:		
Sobota snídaně:	Sobota oběd:	Sobota večeře:
Neděle snídaně:	Neděle Oběd:	

Typy lodí a počty (uved'te další typy, počet)	P 550(20)			

Základní účastnický poplatek s vlastními stany a stravováním: 120,-/os

Místo v 10ti místné kajutě: +40,-/os/obě noci

Na přání lze zajistit chatky v přilehlém kempu cca 300 m od loděnice, cena cca 150,-/den

Vyplněné přihlášky a případné dotazy zašlete nejpozději do neděle 11.4.2010. Přesto budeme velmi rádi když co nejdříve napíšete alespoň předběžné počty účastníků.

Václav Káňa – Knar: knar@seznam.cz 777 895 181

(V některých materiálech je uvedena adresa stanislav.holek@centrum.cz - i na tuto je možno se bez problémů obracet)